

Preek over Johannes 18: 1-27

Broeders en zusters,

Waarschijnlijk herinnert u zich wel dat er zo'n twee maanden bij het NOS journaal een overval plaatsvond. Een 19- jarige jongeman drong de studio in Hilversum binnen en eiste zendtijd op. Omdat alles in de studio plaatsvond kon de kijker thuis meemaken hoe een arrestatieteam van vijf politieagenten een einde maakte aan de overval en de overvaller overmeesterd werd. Als je de beelden ziet dan voel je de spanning bij zowel de overvaller als de agenten van het arrestatieteam. Deze overval en ook de overmeestering van de dader was een paar dagen het nieuws van de dag. Hoe kon het gebeuren dat iemand op deze manier de studio binnenkwam? Inmiddels is deze gebeurtenis allang weer naar de achtergrond verdwenen. Andere gebeurtenissen in de wereld hebben al weer onze aandacht gevraagd. Maar vandaag gaan we samen kijken naar een arrestatie die nog veel langer geleden is en zelfs na zoveel jaren nog onderwerp van gesprek. We gaan ongeveer 2000 jaar terug in de tijd en zoomen in op de arrestatie van Jezus van Nazareth. Ook daarbij werd een speciaal arrestatieteam ingezet. Een team dat bestond uit een afdeling soldaten en een paar dienaren van de hogepriesters en de farizeeën. Hoeveel van die dienaren erbij waren weten we niet, maar als het inderdaad om een cohort gaat zoals de NBV vertaalt dan gaat het om 600 soldaten. Ook is het mogelijk dat het hier om een zgn. 'manipel' gaat en dan zou het om 160 soldaten gaan. Hoe het ook is, er is een geweldig leger van gewapende soldaten op de been om daar in die Olijfgaard om Jezus van Nazareth en zijn discipelen te omsingelen en gevangen te nemen. Ook Judas is van de partij. In het bijbelgedeelte wordt hij twee keer 'de verrader' genoemd. Het vaststellen van iemands identiteit hoort ook tegenwoordig bij een arrestatie tot de standaardprocedure. Vaak geen overbodige luxe. Als u zich de arrestatie van Saddam Hoessein nog herinnert, dan weet u nog wel dat herkenning nog een hele tour is. Die zag er zeer verwilderd uit. Maar bij Jezus' arrestatie gaat het duidelijk anders. Want ook tijdens zijn arrestatie wordt duidelijk wie Jezus is! Daar hoeft geen enkele twijfel over te bestaan. Er is geen identificatie nodig. Jezus presenteert zichzelf. Dat is het eerste waar ik met u naar wil kijken. Wie is Hij eigenlijk, deze Jezus!

Jezus blijkt tijdens zijn arrestatie totaal niet verrast te zijn. Hij wist precies wat er zou gaan gebeuren. Jezus stapt simpelweg naar voren en vraagt: wie zoeken jullie? Jezus verstopte zich niet tussen Zijn leerlingen, Hij had zich ook niet vermomd, Hij probeerde ook niet in de drukte te ontsnappen. Jezus stapt naar voren: wie zoeken jullie? En als duidelijk is geworden dat het om Jezus van Nazareth te doen is, maakt Hij zich bekend: *Ik ben het*. Als we wat preciezer naar die woordjes kijken dan ontdekken we dat er in het Grieks maar twee woorden staan: Ik ben! Voor wie een beetje thuis is in z'n bijbel roepen deze woorden meteen herkenning op. IK BEN...., JHWH. onder die naam heeft God zich in het Oude Testament al bekend gemaakt aan Mozes bij de brandende braamstruik. Mozes vroeg:

Als ik naar de Israëlieten ga en tegen hen zeg dat de God van hun voorouders mij gestuurd heeft, en ze vragen: wat is de naam van die God? Wat moet ik dan zeggen. Toen antwoordde God: IK BEN....

Ik ben die ik ben, Ik ben er, Ik zal er zijn! En het is die Naam waaronder Jezus zich hier identificeert. En dat is niet de eerste keer dat Jezus zich zo bekend maakt. Vooral het Johannes Evangelie staat vol met 'Ik ben' woorden van Jezus. Het lijkt erop dat Johannes ons vanaf de eerste bladzijde van z'n Evangelie wil duidelijk maken dat Jezus God zelf in mensengedaante is. Het Woord dat God was, dat Woord is mens geworden. Iedere keer als Johannes die twee woordjes 'Ik ben' gebruikt wil hij ons overtuigen van die geweldige waarheid.

Op het moment dat de Samaritaanse vrouw vraagt naar de Messias die komen zal spreekt Jezus die twee woorden uit: *Ik ben (het) die met je spreekt (Joh.4:26)*.

Wanneer de discipelen Jezus tijdens de storm op het meer over het water zien lopen: *Ik ben (het), wees niet bang (Joh. 6:20)*.

Vlak voordat de Joden stenen aandragen om Jezus te stenigen omdat Hij zich in hun ogen aan God gelijk maakt, sprak Hij: *voordat Abraham er was, ben ik... (Joh. 8:58)*.

Ik ben. Met die twee woordjes laat Jezus zien dat Hij meer is dan een leraar die je de weg wijst. Hij zegt niet, Ik zal je vertellen hoe je God kunt leren kennen. Als je mijn onderwijs maar volgt. Nee, Jezus wijst je niet de weg, Hij is die weg zelf. Christenen hangen in feite geen leer aan, maar een Persoon. Een levende Persoon, die hier op aarde zich presenteert als 'Ik ben', God zelf! En als Jezus zich bij zijn arrestatie presenteert als 'Ik ben' dan blijkt daaruit zijn absolute overmacht. Hij heeft de situatie volledig onder controle. Hij hoeft niet, zoals Saddam Houssein uit een onderaardse ruimte in een boerderij getrokken te worden, of zoals Ghadaffi als een rat uit een

rioolbuis. Hij maakt zich bekend als de 'Ik ben'. Geen slachtoffer van de situatie, maar degene die de touwtjes volledig in handen heeft. Dat is het eerste: wie is Hij! Hij is God zelf, die bezig is met Zijn goddelijk plan om de wereld te bevrijden uit de wurggreep van satan. En die gevangenneming in Gethsemané, hoe verschrikkelijk ook, past helemaal in dat plan.

Behalve dat dit verhaal ons duidelijk maakt wie Jezus is, maakt het ons ook duidelijk wie wij mensen zelf zijn. Kijk maar wat er gebeurt. Op het moment dat Jezus naar voren stapt en zichzelf bekend maakt als 'Ik ben' deinsen de mensen achteruit en vallen op de grond. Een hele Romeinse legerafdeling gaat onderuit. Dat kan alleen als je oog in oog staat met iemand die overweldigend veel groter is dan jijzelf. Zoals een tsunami de voeten onder je vandaan slaat of een brand je de adem ontnemt, zo werden de soldaten omver geblazen door Jezus' grootheid. Oog in oog met de levende God vallen wij mensen van ons voetstuk. Keer op keer zien we in de bijbel dat als mensen geconfronteerd worden met de levende God ze niet meer op de benen kunnen staan. Als Ezechiël Gods heerlijkheid krijgt te zien, valt hij op de grond (Ez. 1:28).

Wanneer in het Oude Testament de tempel van God wordt ingewijd vult de majesteit van God de ruimte, zodat de priesters hun werk niet meer konden doen. (2 Kron. 5:14)

Wanneer Paulus Jezus ontmoet is hij drie dagen blind en niet in staat te eten of drinken. Als Johannes op Patmos de verheerlijkte Jezus ontmoet valt hij als dood neer (Openb. 1:17).

Als Petrus er achter komt dat Jezus hem roept na de wonderbare visvangst, roept hij uit: *'Ga weg van mij, Heer, want ik ben een zondig mens.'* (Luc. 5:8)

Job moet zijn woorden herroepen als hij God in de storm ontmoet.

Mozes moet zijn schoenen uit doen. *'Onze God is een verterend vuur.'* Staat er in de Hebreeënbrief (Hebr. 12:29) De levende God ontmoeten is een traumatische ervaring voor kleine mensen zoals wij.

Als je God ontmoet dan kun je alleen maar door je knieën gaan. Je denkt misschien dat je heel wat bent, maar oog in oog met Gods verblindende heerlijkheid en heiligheid schrompel je als mensje ineen. Als klein mensje God ontmoeten is helemaal niet mooi, liefdevol en warm. We zijn nergens. Oog in oog met God komen, is tot de ontdekking komen dat je zelf ten onder gaat. Jezus is God. Zo maakt Hij zich

bekend. 600 Mannen vallen als poppetjes om. Wat zegt dat over jou en mij? Het maakt duidelijk dat wij uit onszelf heel nietig en klein zijn.

Wij geloven dat Jezus komt, om te oordelen de levenden en de doden. Als Hij toen al, onderweg naar het kruis, zo'n kracht had. Hoe moet dat dan wel niet zijn? Voor die dag kun je bang zijn. Het geloof in een goddelijk oordeel is niet populair. De meeste mensen weigeren te geloven in het oordeel en als er wel een oordeel komt dan zal het toch wel met iedereen goed komen? Toch heeft ieder mens die worstelt met de waaromvraag van het lijden behoefte aan een eerlijke rechtspraak. We verlangen toch allemaal naar recht. Recht aan onschuldige oorlogsslachtoffers, maar ook, het voelt toch niet als recht als Adolf Hitler, Pol Pot of Jozef Stalin of Saddam Hoessein nooit ter verantwoording zouden worden geroepen. In feite is het dan ook Evangelie te noemen, Goed Nieuws, dat God ooit gaat rechtspreken. Er komt een dag waarop alles wat krom is rechtgezet wordt. Het probleem is alleen – en dat is waarom veel mensen dit liever toch niet willen geloven – zul jij op die dag blijven staan. Wat...., zul jij op die dag blijven be-staan? Honderden getrainde mannen vallen om. Wat heb jij op die dag te vertellen? Wat heb jij aan te bieden als jij oog in oog met de Almachtige God komt te staan, als Hij verschijnt in heerlijkheid? Wie is Jezus? 'Ik ben', God zelf. Wie zijn wij? Mensen die voor het aangezicht van God plat gaan. We hoeven ons niets te verbeelden. Jesaja roept bij de verschijning van God uit, letterlijk: *'wee mij, want ik verga.'* Ik val uit-een (Jes. 6:5).

Toch is hier niet alles mee gezegd. Gelukkig niet! Want dan moeten we nog even doorlezen. Het is waar. Jezus is de Almachtige God in mensengedaante. En het is ook waar dat wij mensen bij Hem helemaal in het niet vallen. Letterlijk geen poot om op de staan. Maar in die geschiedenis van de gevangenneming ontdekken we ook iets van Gods hart. Want Jezus zegt niet alleen 'Ik ben' , alles en iedereen zal in Mij z'n meerdere erkennen. Maar Hij zegt ook: *als jullie Mij zoeken, laat deze mensen dan gaan' (vs. 8).*

Reken maar dat de situatie niet alleen voor Jezus penibel was. Ook de leerlingen lopen gevaar. Wat dacht je, dat leger soldaten wil echt niet alleen de leider oppakken. Ik vermoed dat ze gekomen zijn om de hele 'cel' op te rollen. Maar Jezus springt in de bres voor z'n mensen. Let my people go. Laat ze gaan, die mensen van Mij. Weten we het nog? Mozes die tegen de Farao moest zeggen 'Ik ben' heeft mij gestuurd, kwam in Egypte met dezelfde boodschap 'laat mijn mensen gaan'. Wat lijkt Jezus hier op z'n Vader, vindt u niet. Eerst in Zijn presentatie als de 'Ik ben' maar nu

ook als Hij het opneemt voor Zijn mensen is Hij voluit Beeld van z'n Vader. Wie mij gezien heeft, heeft de Vader gezien!

Neem Mij maar, in plaats van die discipelen hier. Ik in plaats van hen. Maar laat hen vrijuit gaan. Dat is het Evangelie. Jezus in onze plaats. Hij, de grote Zoon van God, de IK BEN geeft zich voor kleine mensen. Mensen die uit zichzelf nog niet op hun benen kunnen staan.

Er is nog iets in de tekst dat onze aandacht vraagt. Iets bemoedigends. Ik ben namelijk altijd zo verschrikkelijk blij met Petrus. Zo menselijk. De Evangelieën staan vol met missers van Petrus. Ook nu weer.

Petrus slaat er op los. Hij hakt het oor af van Malchus, de slaaf van de hogepriester. En één bladzijde verder in de bijbel zal hij het nog bonter maken. *Ik, nee hoor, ik ken Hem niet. Ik heb nooit bij Hem gehoord.* En dat niet één keer, maar drie keer. Petrus, drie jaar lang onderwijs gehad van Jezus. De ene les na de andere. Die Petrus, gaat hier op het beslissende moment de mist in. Hij slaat een modderfiguur. Het is een wonder dat Jezus zich niet bedenkt en tegen de hogepriester zegt: *'...oh nee, toch niet, neem hem ook maar mee'*. Nee, Petrus krijgt gewoon nog een les van de Here Jezus. *'Petrus, steek je zwaard maar in de schede. Zou ik de beker die de Vader mij gegeven heeft, niet drinken?'* Die beker, die Jezus moet leegdrinken is de beker van het oordeel. In het Oude Testament wordt er al over gesproken. Twee voorbeelden:

Psalm 11: 5,6: De HEER keurt rechtvaardigen en zondaars. Wie het geweld liefhebben, haat Hij. Vuur en zwavel stort Hij over hen uit, storm drinken zij uit de beker die Hij aanreikt.

Psalm 75: 9: In zijn hand houdt de HEER een beker met wijn, schuimend en bitter gekruid, Hij schenkt hem uit aan de zondaars op aard, zelfs de droesem moeten zij drinken.

Die beker van het oordeel moet Jezus leegdrinken. Zijn bloed in onze plaats. Iedere keer als we avondmaal vieren en zelf een slokje uit die andere beker drinken – de drinkbeker van de dankzegging - staan we daarbij stil. Hij dronk de gifbeker tot de laatste druppel leeg. Hij in mijn plaats, ik het leven, Hij de dood.

Petrus, dat moet echt gebeuren. Dat is nodig. Denk nu niet dat jij met jouw zwaard daar verandering in kunt brengen. Denk nu niet dat jij met jouw zinloze geweld dat

Koninkrijk dichterbij kunt brengen. Het moet anders. Ik moet de weg van het kruis gaan. Ik moet als een lam naar de slachtbank geleid worden. Zo moet het gebeuren, Petrus, en niet anders. Zo is het nodig...alleen zo kan Ik voor jou de toegang tot Gods Rijk bewerken. Laat het gebeuren, Petrus, Ik in jouw plaats!

En weet je wat het resultaat is Petrus? Ik ga ervoor zorgen dat zelfs jij, jij met al je missers, jij met je angsten, jij met je zwakheid, jij met al je onhandigheid, jij die mij verloochende, niet ondersteboven gaat als ik verschijn op de jongste dag.

Ik gevangen, zodat jij vrij kunt zijn. Ik gedood, zodat jij mag leven. Ik zal die drinkbeker helemaal leegdrinken tot de laatste druppel, zodat er voor jou redding is. Ik ga ervoor zorgen dat kleine mensen zoals jij, Petrus, niet ondersteboven gaan op die dag, maar dat jij en alle mensen die Mij hebben lief gehad, Mij als een bruid haar bruidegom zal begroeten. Geen angst, maar diepe, diepe liefde.

Prachtig, dat mensen als Petrus in de bijbel staan. Want juist mensen als Petrus laten ons zien dat er ook voor ons nieuwe kansen zijn.

Het hart van Jezus gaat uit naar Petrus. We lezen in 1 Cor. 15 dat Jezus het eerst na de opstanding is verschenen aan Kefas, dat is Petrus. Wat die twee besproken hebben weten we niet. Petrus zal ongetwijfeld vergeving hebben gevraagd voor de verloochening en Jezus zal hem ongetwijfeld die vergeving geschonken hebben.

In het Johannes Evangelie lezen we dat Petrus na zijn drievoudige verraad drie keer dezelfde vraag moest beantwoorden: *Simon, heb je Mij waarlijk lief?*

Die vraag zullen wij net als Petrus moeten beantwoorden. Jezus gaf zich uit liefde. Hij in onze plaats. Hij de dood, wij het leven. Maar dan zullen we wel net als Petrus onze schuld moeten belijden en dan ook diezelfde vraag '*Heb je mij lief?*' moeten antwoorden met: *Ja, Heer, u weet dat ik U waarlijk lief heb?*

Meer is niet nodig, voor Petrus niet en voor jou niet. Zo mogen wij die onnoemelijk grote liefde van Jezus getoond aan het kruis op Golgotha beantwoorden. Dat geldt voor Petrus, dat geldt voor jou. Alleen zo kan Goede vrijdag ook voor jou een ècht goede vrijdag worden.

AMEN

Maart 2015
G.P. Hartkamp
Wapenveld